

Jan Nepomuk Klusáček

Jan Nepomuk Klusáček se narodil v Přibyslavi dne 15. května 1747. Téhož dne byl pokřtěn farářem Josefem Varhánkem. Matrika narozených farního úřadu Přibyslav uvádí, že otcem byl měšťan **Pavel Klusáček** a matkou **Teresie Novotná**, dcera **Jana Novotného**, která pocházela z dnes již zaniklé vsi Dvorce téměř přiléhající k Přibyslavi. Oba byli svobodnými obyvateli města. Kmotrem **Jana (1)** byl primas Karel Špinar a svědky radní Paulini Pago a Juliana Čeplová. Protože druhé jméno **Nepomuk** se v jiných zápisech zpravidla neobjevuje a jde o prvního **Jana** v rodové linii **Klusáčků**, po kterém následují dva další, budeme jej dále uvádět jako **Jan (1)**.

Rodiče uzavřeli sňatek 1. listopadu 1744 v Přibyslavi, tedy necelé tři roky před jeho narozením. O rok dříve se narodil 8. října 1745 nejstarší bratr **František**. **Pavel** převzal rodný dům na předměstí číslo 80 (nové číslo 108, dnes č. p. 308 v Husově ulici) od svého otce **Jakuba**, který zemřel před tím, než se **Pavel** oženil. Bylo to dříve jistě před 6. lednem 1743, kdy byl proveden první zápis do nové matriky zemřelých. Mezi tímto dnem a sňatkem **Pavla** zápis o úmrtí **Jakuba** v matrice není. Starší matriky bohužel shořely a tak přesný den úmrtí **Jakuba** nejsme schopni upřesnit.

Ze stejného důvodu neznáme ani přesná data narození **Pavla** a **Teresie**. Pokud se **Pavel** narodil v roce 1723, což se zdá pravděpodobné, bylo mu při sňatku 21 let a při narození **Jana (1)** pak 24 let. Maminka **Teresie** se narodila asi v roce 1727 a při sňatku jí bylo 17 let, při narození syna 20 let. Z jejího zápisu o úmrtí se dovídáme, že zemřela ve věku 37 let. Pak by se narodila v roce 1729 a při sňatku by jí bylo pouhých 15 let, což se nezdá pravděpodobné a tento zápis nebude přesný.

V následujících čtrnácti letech 1748 až 1762 se narodilo dalších devět sourozenců **Františka** a **Jana (1)**. Z nich tři zemřeli v dětském věku. Rodný dům č. 80 přešel později do vlastnictví **Jakuba** narozeného 25. července 1754.

Teresie Klusáčková zemřela 12. dubna 1766 ve svém domě, jak je uvedeno v matričním zápisu. Porodila nejméně 11 dětí. Když zemřela bylo **Janovi** již 19 let, ale nemladší sestře **Marii Anně** pouze 4 roky.

Otec **Pavel Klusáček** uzavřel tři měsíce poté, dne 3. července 1766, sňatek s **Dorotheou** dcerou **Václava Schrutky** z Kanice. Během dalších sedmi let se narodilo šest dětí, poslední v roce 1774, kdy bylo **Pavlovi** 51 let. Celkem tak zplodil nejméně sedmnáct potomků.

Jan (1) opouští rodný dům i město Přibyslav v necelých 26 letech, rok před tím, než se narodila poslední dcera **Pavla**. Přichází do Polné, aby se zde oženil. Tuto informaci dokládá polenská matrika sňatků. Sňatek uzavřel dne 10. února 1773 se vdovou **Johanou Budínskou**, rozenou **Šimánkovou**. V přibyslavské matrice narozených je u **Janova** jména poznámka o tom, že mu byl dne 30. ledna 1773 v Přibyslavi na faře vydán křestní list a po deseti dnech byla v Polné svatba.

Nevěsta byla o jeden rok starší, narodila se 19. ledna 1746 v Polné a bylo jí tedy při sňatku s Janem 27 let. Dva roky před tím se **Johana** provdala za vdovce **Karla Budínského**, nájemce a ševce v Polné, ale brzy na to se sama stala vdovou. Otcem **Johany** byl tkadlec **Alexej (Aleš) Šimánek**, který se narodil 17. července 1714 a zemřel 7. února 1761, tedy v době před prvním sňatkem **Johany**. Její matkou byla **Alžběta Měřinská**, která se narodila 13. listopadu 1718.

Z této svatební události vyplývá, že **Jan (1)** se zcela jistě vyučil ševcem. Sňatkem s **Johanou Budínskou - Šimánkovou** získal v Polné ševcovskou živnost a tak založil novou rodovou větev **Klusáčků**, kteří přišli do Polné z Přibyslavi.

Jaké historické události se odehrávaly na pozadí života našeho **Jana Nepomuka Klusáčka**? V té době jeho narození vládne Rakousku již 7 let Marie Terezie a ke konci se chýlí její osmiletý zápas o dědictví po jejím otci Karlu VI. s Pruskem, Bavorskem a Saskem. Mírová smlouva z Cách byla uzavřena v říjnu 1748 a nastalo devítileté období míru. Období, ve kterém byla významně reformována státní správa habsburské monarchie, bylo i obdobím **Janova** dětství v **Přibyslavi**.

Příchodu **Jana (1)** do Polné, počátkem roku 1773, předcházelo hospodářsky složité období let 1770 až 1772. Následkem neúrody bylo celé panství polensko – přibyslavské (tak jako převážná část území českého státu) v těchto 3 letech postiženou bídou, hladem a abnormální mortalitou obyvatel. Ve druhém pololetí roku 1772 zemřelo na panství 492 osob, z 300 robotujících podruhů jich zůstalo jen 40. Zdá se, že oběti těchto hladových let byl i první manžel **Johany Karel Budínský**. V celých Čechách zemřela patrně až desetina obyvatelstva.

Historie předávání ševcovské živnosti, do které se **Jan (1)** přiženil je ale složitější. Jejím držitelem či provozovatelem byl **Gotfridus Lang (Long)** (*1716), který se 3. února 1749 oženil s **Kateřinou Leixnerovou (Lejxnarovou)**. Narodila se v Polné 15. února 1724 a při sňatku jí tak bylo 25 let. Po osmi letech 20. února 1757 **Lang** umírá. Z jejich čtyřech dětí přežívá pouze **Barbora Veronika Lang**, narozená 29. listopadu 1753. Vdova **Langová** uzavírá 4. června 1764 druhý sňatek s třicetiletým **Karlem Budínským**, synem **Jana Budínského** z Kutné Hory. Mají spolu čtyři děti, ale pouze jedno nezemřelo v dětství a to **Marie Anna Budínská**, narozená 11. června 1766. Ale jako 46letá umírá **Kateřina** dne 30. prosince 1770, tedy v zimním období prvního roku krize. **Barboře Langové** je 17 let a **Marii Budínské** čtyři roky. A tak si **Karel Budínský** již 29. ledna 1771 bere 25letou **Johanu Šimánkovou**. S ní má dceru **Josefu Annu Budínskou**, narozenou 18. února 1772 v Polné č. 8, ale již téhož roku i **Karel Budínský** dne 1. prosince 1772, ve věku 38 let, umírá. **Johana** zůstává sama se třemi dětmi a tak únorový sňatek s **Janem (1) Klusáčkem** jí pomáhá řešit jistě složitou životní situaci.

K roku 1770 se váže ještě jedna událost. V závěru tohoto roku a počátkem roku 1771 bylo všem domům přiděleno evidenční číslo, tzv. numerus conscriptionis, které bylo následně využito při sčítání lidu a od té doby bylo zapisováno povinně do matrik. Používá se prakticky dodnes jako číslo popisné. V roce 1805 však byly ve velkých městech domy přečíslovány. V Polné došlo k částečnému přečíslování domů až počátkem 20. století. Díky tomu též víme, že ševcovská živnost byla provozována v domě č. 8 dnes č. p. 9.

Dům je to do dnes velmi zajímavý. Zachoval se na něm střešní štít do náměstí, zřejmě proto, že nevyhořel při požáru z roku 1863. U většiny požárem zasažených domů byly tyto štíty sneseny. Nyní je v tomto domě Husova knihovna. Karel Budínský je uveden jako nájemce a je tedy zřejmé, že i Jan Klusáček byl v tomto domě jako nájemce. Zřejmě v něm bydlelo více rodin, protože 3. ledna 1779 se v něm rodí **Marie Anna** dcera **Ignáce Měřínského**. Domu se po dlouhou dobu říkalo U Měřínských a byl tedy zřejmě v jejich vlastnictví. Bydlela zde však i další rodina, protože v roce 1782 se zde rodí **František Brosch**, syn stejnojmenného otce.

Dům č. 8 (č.p.9) před válkou

Z matriky vyplývá, že **Janovi** a **Johaně** se v rozmezí deseti let, od roku 1776 do roku 1786, narodily pouze tři děti a to ve velkém časovém rozpětí od sebe. Na tehdejší dobu a ve srovnání i s **Janovým** otcem **Pavlem** velmi malý počet. Téměř by se to dalo označit za plánované rodičovství moderního pojetí. Žádné z dětí též nezemřelo.

První syn **Tomáš Klusáček** se narodil v Polné č. 8 dne 13. ledna 1776, tedy když **Janovi** bylo 29 let a **Johaně** 30 let. V rubrice "Parentes" je zapsán "**Klussaczek Joannes** sutor civis Polnensis filius **Pauli Przibislavensis** et **Joanna** uxor filia **Alexji** def. **Schimanek** lanificis civis Polnensis" tedy "**Klusáček Jan**, švec a měšťan polenský, syn **Pavla** z Přibyslavi a **Jana** manželka, dcera zemřelého **Alexe Šimánka**, tkalce, měšťana polenského." Kmotrem (levans) byl "**Franciscus Schrutka**, pilleator a incola Polnensis", čili **František Šrutka**, kloboučník a obyvatel Polné. Můžeme se s velkou pravděpodobností domnívat, že byl příbuzný druhé manželky **Janova** otce **Pavla**. Byl pouze obyvatelem nikoliv měšťanem, který je latinsky označen jako civis. V rubrice "Testes" svědci jsou zapsáni "**Ignatius Witek** lannifex incola Polnensis, **Anna** uxor **Josephi Sedlak** lanionis civis Polensis", tedy **Ignác Vítek**, tkadlec, polenský obyvatel a **Anna**

manželka **Josefa Sedláka**, řezníka, polenského měšťana. **Tomáš** se 15. října 1799 oženil a měl tři děti. On i jeho manželka a dvě děti velmi brzo zemřeli, ale to je již jiný příběh.

Druhý syn **Jan (2) Klusáček** se narodil po necelých šesti letech 24. května 1782, opět v Polné č. 8. Kmotři i svědkové jsou stejní jako při narození **Tomáše**. **František Šrutka** i **Ignác Vítek** jsou již zapsáni jako "civis". V jeho potomcích pokračuje linie **Klusáčků** do dnešních dnů a jeho osud je popsán v samostatné stati.

Jejich poslední potomek, dcera **Rosina Klusáčková** se narodila v Polné č. 8 po dalších čtyřech letech a deset let od narození prvního bratra, dne 11. února 1786. Otcí bylo v té době již 39 a matce 40 let. Matriční zápis již není latinský, ale český. V rubrice "Rodičowe Otec" je uveden "**Klusaczek Gan** po + **Jakubowy**, saused švec", což je zjevně nepřesné, protože **Jakub** byl **Janův** dědeček a nikoliv otec. V rubrice "Mateř" je ale správně zapsána "**Johanna** po + **Alexowy Schimankowi**, sausedu". V rubrice "Kmotři Gmeno Staw" najdeme **Maria Anna Gana Schrutky** kloboučnick, **Joseph Sedlak** rzeznik, **Ludmilla Witkowa** saukenice. Zápis je zajímavý rozkolísaným pravopisem, např. pro souhlásku "J" je používáno G i J.

Rosina Klusáčková se provdala 10. července 1805 za **Jana Nepomuka Sobotku** a měli spolu nejméně osm dětí.

Jan (1) Klusáček se dožil 61 let. Zemřel v Polné domě č. 134 (č. p. 78) dne 4. října 1808 na souchotiny. V únoru téhož roku 1808 se jeho syn **Jan (2) Klusáček** oženil s **Antonií Grossovou**, dcerou **Antona Große** a **Elisabethy Riesenfelderové**. **Jan (1)** se tak dožil sňatku všech svých dětí a nerození pěti vnoučat i smrti jednoho z nich.

Johana Klusáčková přežila svého manžela o 14 let a zemřela ve svých 76 letech v domě č. 145 (č. p. 69) dne 25. srpna 1822 na mrtvici (Schlagfluss). Jejich společné soužití v manželství trvalo 35 let.

Jiří Klusáček
jiri@klusacek.cz

V Praze Ruzyni dne 3. března 2017